

Zvuk a Světlo – pětidenní přelet nad hnízdem v rámci Pražského Quadriennale 2011

František Fabián, Institut Světelného Designu

Nejprestižnější světová výstava scénografie Pražské Quadriennale (PQ) letos poprvé uvedla samostatný program Zvuk a Světlo, který na Nové scéně ND od 19. do 23. června představil současnost těchto dynamicky se rozvíjejících oborů v divadle a užitém umění. Pětidenní program pod kurátorskou taktovkou Stevena Browna (zvukový design) a Borise Kudličky (světelný design) měl tři základní roviny – přednášky či diskuse světových osobností zvukového a světelného designu (Talks), živé prezentace zvukových projektů současných intermediálních umělců (Sound Kitchen) a Výstavu světelného designu. Tuto hlavní část doplnilo několik akcí, např. Sound & Light Party, předávání Cen PQ, projekce dokumentů a závěrečný večer ve festivalovém baru – kavárně NoNa, kde také každý večer hráli živě diskžokejové pro relaxaci z nabitého programu.

Specifický prostor Nové scény ND byl během těchto dnů využit na maximum – hned v prvním mezaninu mohl divák zhlédnout upoutávku na výstavu světelného designu v horním foyer, jehož prosklená fasáda byla v souladu s fialovou barvou programu Zvuk a Světlo pokryta fialovou LEE fólií o velikosti 140 m² a kde také dvakrát denně koncertovali světoví i čeští zvukoví designéři. Za dalšími dveřmi, v hlavním sále divadla, bylo připraveno variabilní jeviště (klasické či arénovitě) s přiznaným technickým zázemím coby studio, ateliér pro diskuse a přednášky, které střídaly prezentace Sound Kitchen ve foyer – opravdu náruživý divák tak mohl strávit celý den ve světle a zvuku.

Talks - Sound

V této části PQ se uskutečnilo šest diskusí o zvukovém designu. Kurátorem i moderátorem zvukové sekce byl Steven Brown (Velká Británie).

Talks - Light

Light talks uvedla prezentace Iana Dowa (Velká Británie), který do ČR přijel propagovat unikátní setkání odborníků a profesionálů oboru – Showlight. Tuto světovou konferenci bude poprvé hostit Česká republika, konkrétně Český Krumlov, v roce 2013. Ve spolupráci s moravskou firmou ROBE (výrobce inteligentních a LED tech-

Obr. 1. Diskuse Svoboda a Světlo, zleva: Vít Havránek, Felice Rossová, Boris Kudlička, Barbora Příhodová, Christopher Baugh, Olaf Winter (foto Andrej Halada)

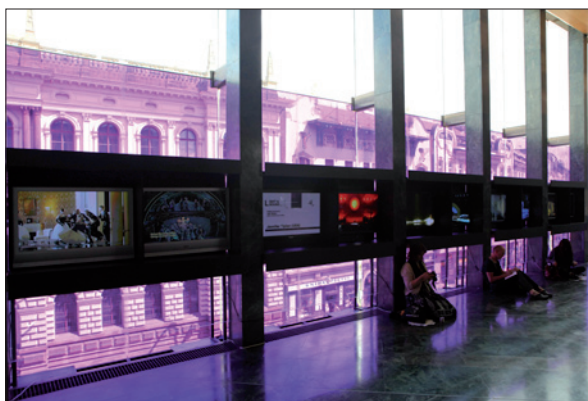
nologií světového formátu) půjde o první oborovou aktivitu takového rozsahu u nás. Sympatický starší gentleman Ian Dow je jakožto letitý praktik v oboru světla (např.

pro BBC) velmi otevřený všem oblastem světelné techniky, veškerým profesionálům všech úrovní a společně se Showlight chce otevírat aktuální témata pro mladé, aktivní profesionály. Záměrem akce Showlight v ČR je oslovit odbornou veřejnost a nastavit obdobnou profesní komunikaci, jaká funguje třeba ve Velké Británii. V tom nachází společný cíl s Institutem Světelného Designu.

Ve spektru světelného designu byly v souladu se současným rozvojem videotechniky na scéně tři ze šesti přednášek věnovány právě jí. O světle mluvila americká světelná designérka Felice Rossová a německý designér Olaf Winter. „Odrazy“ – výsostné téma Rossovové (USA/IZ), která často spolupracuje s kurátorem programu světelný design B. Kudličkou (Slovensko), byly jednou z nejvíce navštívených přednášek. Není divu – zásluhou a pozitivita této základní průvodní vlastnosti světla svádějí k využití magie světla více než cokoliv jiného. Adekvátně tomu je však třeba rozumět optice i vlastnostem materiá-

Obr. 2. Ambientní odrazy v hledišti při přednášce Odrazy Felice Rossovové (foto Andrej Halada)

Obr. 3. Na deseti monitorech v horním foyer Nové scény běžela Výstava světelného designu (foto Petr Jedinák)

Obr. 4. Sound Kitchen, prezentace zvukových projektů v horním foyer Nové scény (foto Petr Jedinák)

lů, což jen dokazuje, že světelný design je mezioborová disciplína. Na rozdíl od dalších mluvčích se F. Rossova specializuje téměř výhradně na divadlo (všech žánrů), kde se iluzivnost odrazů dokáže prosadit nejlépe.

Vedle Odrazů byla velmi zajímavá přednáška Olafa Wintera (Německo) Teplota chromatičnosti, v níž srozumitelně představil základní rozdíl mezi běžně používanými zdroji (žárovka, halogenidová výbojka, výbojka, LED). Tyto zdroje kombinoval s jemnými odstíny barev (natolik lehkými, že nezkušené oko nepostřehne barevný rozdíl, pouze emotivní nádech scény). Německý styl práce s denním (daylight) světlem poodhalil svá východiska, kdy korekčními filtry lze dorovnat teplotně různé zdroje do harmonického celku.

Poslední z čistě světelných akcí byla diskuse Svoboda a světlo, na níž se přední čeští teoretici setkali se zahraničními profesionály a pokusili se zhodnotit Svobodův přínos oboru světelný design. Tento český scénograf snad poprvé v historii použil světlo k dokreslení svých scénických kompozic tak, že zásadně ovlivnil celý obor dramatické tvorby – také je často zmiňován v zahraniční odborné literatuře. Dlužno dodat, že osobnost J. Svobody je v zahraničí ceněna snad více než doma.

Ovšem vyrovnání se s jeho odkazem snad konečně přichází – vlastovkou může být i filmový dokument Theatre Svoboda, který natočil jeho vnuk, a který otevírá proces jeho scénické tvorby veřejnosti (druhou projekcí byl dokument o Svobodově souputníkovi J. Malinovi, žijícím v USA a opět známějším více jinde než doma).

Přestože to nebylo žádným z témat Sound&Light talks, z jejich skladby vyplynul jeden zásadní fakt: rychlost technologického a technického vývoje je natolik závratná, že analytické, teoretizující obory s nimi nestačí držet krok. Jediným možným východiskem je vzdělávat a informovat profesně zainteresovanou veřejnost a formou „network“ sdílet takovou platformu.

Sound Kitchen

Zvuková kuchyně byla v provozu každý den od 10 do 12 a od 14 do 16 hodin v horním foyer Nové scény. Tento osobitý prostor, jemuž dominuje světelná plastika procházející všemi patry, tmavý kubánský mramor a prosklená stěna na Národní třídě, se vskutku zvláštní akustikou se podle prezentovaných zvukových projektů proměňoval v „chillout“, etnoscénu nebo industriální minimal „ambient space“. Na 27 sólových i skupinových „koncertů pro mobil-

Obr. 5. Okamžik před předáním hlavní Ceny PQ Zlatá triga (foto Lorie Torenová)

ní zvuková zařízení“ se odehrálo na malém jevišti, obklopeném křesílkou (většinou kapacitně nestačila posluchačům).

Výstava Světelný design

Výstava světelného designu (kurátorsky vedená také B. Kudličkou) sdílela společný prostor se Sound Kitchen, tedy horní foyer, kde na deseti monitorech běžely obrázky realizací tří desítek autorů světových jmen v oboru světelný design (např. Fabrice Kebour, Franice, Enrico Bagnoli, Itálie, Peule Constable, Velká Británie, Felice Ross, USA-IZ, Olaf Winter, Německo, Marc Fisher, Velká Británie, a mnoho dalších). Žánrový rozsah – od opery, přes

balet, tanec, činohru až k velkým koncertům typu Lady Gaga. Česká republika byla zastoupena prezentací Jana Komárka (držitel Ceny za světelný design 2010), mistra magického kouzla tmy, jemných nuancí a odrazů, který vedle světových osobností se ctí uhájil pozici ČR. Avšak výstava otevřela jednu kontroverzní otázku, totiž jak prezentovat tak nezachytitelnou věc, jakou je světlo na scéně. Záznam okem objektivu je vždy úplně jiný než prizma lidského oka. Výstava však dokázala, že pokus o záznam může být vypovídající – svědčí o tom i skutečnost, že vedle stovek návštěvníků o tuto výstavu projevila zájem i americká instituce.

Bilance

Shrnujícím zpětným pohledem na Zvuk a Světlo v rámci PQ lze bez nadsázky zhodnotit celý program jako velmi úspěšný. Tento historicky první pokus o komplexní popsání současného stavu oborů zvuk, světlo, obraz (a související techniky) na scéně byl zdařilým přeletem nad hnízdem designérů.

Neuvěřitelných 24 událostí a 55 účinkujících či skupin během pěti dní navštívilo hrubým odhadem na dva tisíce diváků a posluchačů. (Ponekud tristní je skutečnost, že domácí účastníci byli v oslabení a naprostá většina diváků přijela na tento unikátní program ze zahraničí.)

Jedna osobní poznámka závěrem k projektům S&L talks a Sound Kitchen: přestože všichni vystupující majitelé zvukových jmen nebo uměleckých ambicí měli nabitým provozem omezené podmínky (krátká doba na přípravu apod.), jednali maximálně vstřícně,

mile, klidně. Poděkování patří zvukovým inženýrům z D&B Audio (R. Zuleeg, Ch. Knoll, P. Srb), kteří trpělivě obměňovali zvukové vybavení podle aktuálních potřeb, firmě ROBE (J. Baroš, A. Gill), jež dodala světelnou techniku na slavnostní večer předávání Cen PQ, a rovněž technikům Nové scény pod vedením T. Morávka. Díky všem za profesionální přístup. Doufejme, že podobných oborových událostí se dočkáme častěji – ostatně blížící se Showlight 2013 je dobrým příslibem.

Další informace najdete na www.pq.cz.

Autor byl exekutivním produkčním programem S&L na Nové scéně. Příspěvek byl redakcí zkrácen.